

Αθήνα 26-09-2016

ΠΡΟΣ: **Πρωθυπουργό της Ελλάδος, Κο Αλέξιο Τσίπρα**
Οδός Ηρώδου Αττικού 19, 106 74, Αθήνα
Φαξ: +30 210 88 26 166
Email: primeminister@primeminister.gr

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ: **Υπουργό Πολιτισμού & Αθλητισμού, Κο Αριστείδη Μπαλτά**
Μπουμπουλίνας 20-22, 106 82 Αθήνα
Φαξ: +30 210 82 01 405
Email: minoff@culture.gr

**ΘΕΜΑ: ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2014/26
ΓΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ**

Αξιότιμε Κύριε Πρωθυπουργέ,

Οι οργανισμοί μας εκπροσωπούν τους εικαστικούς και τους φωτογράφους όσον αφορά τη συλλογική διαχείριση και προστασία των δικαιωμάτων τους στην Ελλάδα.

Με βάση πρόσφατα δημοσιεύματα, διαπιστώνουμε με θετικό ενδιαφέρον ότι το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού εκπονεί ένα βελτιωμένο κείμενο του νομοσχεδίου που είχε προταθεί αρχικά από τον Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Ο.Π.Ι.). Το αρχικό κείμενο είχε τεθεί προς διαβούλευση, κατά το Δεκέμβριο του 2015, εγείροντας, τότε, πληθώρα αντιδράσεων εκ μέρους των δημιουργών.

Εξ αρχής έχουμε εκφράσει, με έγγραφα προς το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, την σαφή αντίθεσή μας σε αρχικές διατάξεις του νομοσχεδίου, με τις οποίες, καθ' υπέρβαση του πλαισίου της Οδηγίας 2014/26, μεταξύ άλλων:

- είτε προβλέπονταν ο διορισμός Επιτρόπου σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης,
- είτε εξαναγκάζονταν οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης σε δυσανάλογες του αποτελέσματος γραφειοκρατικές διαδικασίες και δαπάνες,
- είτε προσδιορίζονταν εκ του νόμου οροφή στα έξοδα διαχείρισής τους, ενώ η ίδια η Ελληνική Πολιτεία, με νομοθετικές παρεμβάσεις της κατά τα τελευταία δεκατέσσερα (14) έτη, απομειώνει τα έσοδα των δικαιούχων από τη συλλογική διαχείριση και τους εξαναγκάζει σε αύξηση των εξόδων διεκδίκησης των δικαιωμάτων τους (βλ. π.χ. τροπολογίες και απόπειρες τροπολογιών περί εξαιρέσεων ή/και συνολικής ή μερικής κατάργησης του άρθρου 18 του ν. 2121/93 περί εύλογης αμοιβής/δίκαιης αποζημίωσης των δικαιούχων, η οποία υπολογίζεται επί των τεχνικών μέσων που είναι πρόσφορα για αναπαραγωγή έργων προς ιδιωτική χρήση).

Επίσης, με έγγραφά μας προς το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, έχουμε καταδείξει ότι το βασικό πολιτικό ζήτημα που εγείρεται με την Οδηγία περί συλλογικής διαχείρισης είναι η απαράδεκτη πρόβλεψη δυνατότητας άσκησης συλλογικής διαχείρισης και από κερδοσκοπικές ανεξάρτητες οντότητες διαχείρισης σε όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ. Ιδιαίτερα για τους δημιουργούς και τους καλλιτέχνες συγγενικούς δικαιούχους, οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί είναι οι φορείς που αποδεδειγμένα αποτρέπουν την διάτρηση της συλλογικής διαχείρισης από τους κερδοσκόπους μεσάζοντες της αγοράς πνευματικής ιδιοκτησίας.

Στην πράξη, μέχρι σήμερα, στα κράτη-μέλη της ΕΕ, η συλλογική διαχείριση ασκείται από μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και μόνο στην Ελλάδα υπάρχει μια κερδοσκοπική ανεξάρτητη οντότητα διαχείρισης συλλογικών δικαιωμάτων δημιουργών (δηλ. η ΑΕΠΙ).

Το αρχικό κείμενο του νομοσχεδίου, όμως, επικεντρώνονταν μόνο σε μια αμφισβητούμενης νομιμότητας και αποτελεσματικότητας διάταξη για τη συγκεκριμένη κερδοσκοπική ανεξάρτητη οντότητα διαχείρισης συλλογικών δικαιωμάτων δημιουργών (δηλ. η ΑΕΠΙ) και άφηνε ουσιαστικά ανεξέλεγκτη, ενώ, με βάση την υφιστάμενη κοινοτική νομοθεσία, δικαιούνταν να προβλέπει ουσιαστικό έλεγχο στην λειτουργία του συνόλου των ανεξαρτήτων οντοτήτων διαχείρισης στην Ελληνική επικράτεια, ακόμη και αυτών που ήδη λειτουργούν, σε βάρος των οικονομικά ασθενέστερων δημιουργών και συγγενικών καλλιτεχνών δικαιούχων. Πιστεύουμε πως προκειμένου να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των δικαιούχων τους, δημιουργών ή/και συγγενικών δικαιούχων, θα πρέπει να ληφθεί πρόνοια για την θεσμοθέτηση αυξημένης διοικητικής εποπτείας σε σύγκριση με τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης ώστε να προστατεύονται επαρκώς οι δικαιούχοι, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου τέτοιες ανεξάρτητες οντότητες διαχείρισης κατέχουν δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά. Τέτοιο όργανο άλλωστε προβλέπεται ακόμη και από την Οδηγία, που δεν προβλέπει εποπτεία από Επιτρόπους, παραπέμποντας σε αντιδημοκρατικά καθεστώτα και ζοφερές περιόδους της ιστορίας μας, υπό τον μανδύα της δήθεν διασφάλισης του «δημοσίου συμφέροντος».

Σύμφωνα με τα παραπάνω πρόσφατα δημοσιεύματα, διαπιστώνουμε ότι, από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, καταβάλλεται μια ιδιαίτερη προσπάθεια για τη διόρθωση τέτοιων πλημμελειών προς την κατεύθυνση της προστασίας της δημιουργίας.

Το ίδιο διαπιστώνεται, από συναφή αντίθετα δημοσιεύματα κι ανακοινώσεις εκδοτών εντύπων και ΜΜΕ, ότι επιδιώκεται από το Υπουργείο και όσον αφορά την υποχρεωτική προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν. 2121/93), με βάση πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το ΔΕΕ αποφάνθηκε πως οι εκδότες δεν έχουν συγγενικό δικαίωμα και πως οποιαδήποτε πρόβλεψη για διανομή 50-50% μεταξύ δημιουργών και εκδοτών όσον αφορά την εύλογη αμοιβή που εισπράττεται από φωτοτυπικό χαρτί, φωτοτυπικά και πολυμηχανήματα αντίκειται ευθέως στην Οδηγία 2001/29 και στη Σύμβαση της Ρώμης (ΔΕΕ υπόθεση C-572/13 Reprobel). Οι αποφάσεις του ΔΕΕ ισχύουν έναντι όλων των κρατών - μελών της ΕΕ.

Συνεπώς, τουλάχιστον για το παρελθόν, από 23/12/2002, οπότε τέθηκε σε ισχύ η Οδηγία 2001/29 κι έως τότε που τυχόν θεσπισθεί στο μέλλον κάποια διαφορετική διάταξη από την ΕΕ, θα πρέπει να επιστραφούν στους δημιουργούς όσα ποσά εύλογης αμοιβής / δίκαιης

αποζημίωσης εισπράχθηκαν από τους εκδότες. Οι οργανισμοί μας έχουν γνωστοποιήσει τις απαιτήσεις τους στον οργανισμό των εκδοτών κι έχουν κοινοποιήσει την υποχρέωση προσαρμογής του ν. 2121/93 στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, με βάση την παραπάνω απόφαση του ΔΕΕ.

Όπως πληροφορηθήκαμε, οι εκδότες εντύπων και ΜΜΕ ισχυρίζονται, παντελώς αβάσιμα, όμως, τόσο νομικά όσο και ουσιαστικά, ότι δήθεν η νομοθετική κατάργηση του ανύπαρκτου «δικαιώματος» τους, με βάση τη παγκόσμια νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας και τη νομοθεσία της ΕΕ για είσπραξη εύλογης αμοιβής και μάλιστα κατά ποσοστό 50% σε σχέση με τους δημιουργούς, θίγει συνολικά το θεσμό της εύλογης αμοιβής και της συλλογικής διαχείρισης και πως δήθεν είναι εντελώς αντίθετη με τη διεθνή πρακτική, αναφερόμενοι σε κάποιο πρόσφατο σχέδιο πρότασης Οδηγίας για την Ψηφιακή Αγορά, που υποτίθεται πως διευκρινίζει ότι οι εκδότες συμμετέχουν στο δικαίωμα εύλογης αμοιβής.

Αυτοί οι ισχυρισμοί των εκδοτών, όμως, δεν διαθέτουν έρεισμα, ΔΙΟΤΙ:

1. Η παραπάνω απόφαση του ΔΕΕ (υπόθεση C-572/13), που ισχύει για όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ, έκρινε ξεκάθαρα ότι σύμφωνα με την Σύμβαση της Ρώμης περί πνευματικής ιδιοκτησίας κι συγγενικών δικαιωμάτων, καθώς και σύμφωνα με το άρθρο 2 της Οδηγίας 2001/29 για την κοινωνία της πληροφορίας, η οποία ισχύει στα κράτη-μέλη από 23/12/2003, οι εκδότες δεν διαθέτουν συγγενικό δικαίωμα ούτε είναι σύννομη η διανομή της εύλογης αμοιβής που εισπράχθηκε και εισπράττεται κατά 50-50% από εκδότες και δημιουργούς.
2. Τον περασμένο Απρίλιο 2016, το Γερμανικό Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο αποφάνθηκε επίσης (απόφαση BGH επί υπόθεσης Vogel) ότι οι εκδότες δεν διαθέτουν συγγενικό δικαίωμα ούτε είναι σύννομη η διανομή της εύλογης αμοιβής κατά 50-50% με τους δημιουργούς.
3. Στην Ελλάδα, το ποσοστό εύλογης αμοιβής των φωτογράφων και των εικαστικών είναι κατά πολύ μικρότερο από το ποσοστό που εισπράττεται από τους συγγραφείς, μεταφραστές και δημοσιογράφους, οι οποίοι είναι μέλη του ίδιου οργανισμού (ΟΣΔΕΛ) με τους εκδότες και ως εκ τούτου δεν είναι μόνο τα μέλη των οργανισμών μας αυτά που επωφελούνται από την τροποποίηση του ν. 2121/93, με βάση την παραπάνω απόφαση του ΔΕΕ.
4. Από τη νομοθετική κατάργηση του ανύπαρκτου «δικαιώματος» των εκδοτών στην εύλογη αμοιβή, κατ' εφαρμογή της παραπάνω απόφασης του ΔΕΕ, ούτε θίγεται ούτε κινδυνεύει οικονομικά ο ΟΣΔΕΛ ή/και οι δημιουργοί του και πολύ περισσότερο δεν θίγεται συνολικά ο θεσμός της εύλογης αμοιβής και της συλλογικής διαχείρισης, καθώς τέτοια διάταξη είναι προφανώς επ' ωφελεία των δημιουργών και της συλλογικής διαχείρισης, στο σύνολό της.
5. Είναι αβάσιμοι δε και αντιφατικοί οι ισχυρισμοί πως δήθεν η στέρηση αυτών των εσόδων από τους εκδότες θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην εκδοτική παραγωγή, λόγω υποτιθέμενων μειωμένων πόρων για τη χρηματοδότηση εκδόσεων και πως θα έχει ως συνέπεια την περαιτέρω μείωση των εκδιδόμενων τίτλων και ενδεχομένως τη συρρίκνωση αμοιβών – δικαιωμάτων προς δημιουργούς. Το ποσοστό εύλογης αμοιβής επί των τεχνικών μέσων αναπαραγωγής που εσφαλμένα εισπράττεται, σε αντίθεση με τη διεθνή και την ευρωπαϊκή νομοθεσία, από τους εκδότες, θα έπρεπε να εισπράττεται ούτως ή άλλως από τους δημιουργούς. Οι έγγραφα διαδιδόμενες πιέσεις από τους

εκδότες πως δήθεν η κατάργηση του δικαιώματός τους επί της εύλογης αμοιβής μπορεί να οδηγήσει σε αποχωρήσεις, με αποτέλεσμα την υποτιθέμενη αποδυνάμωση του οργανισμού τους και την απορρύθμιση των διαδικασιών, συνιστούν ξεκάθαρες εκφοβιστικές πρακτικές «lock out» που συνηθίζονται από την εργοδοσία διεθνώς και δεν έχουν οποιαδήποτε σχέση με δικαιώματα συγγενικά προς εκείνα των οικονομικά ασθενέστερων δημιουργών. Εξ αιτίας αυτής της σύγκρουσης συμφερόντων, οι εικαστικοί και οι φωτογράφοι διατηρούν την ανεξαρτησία των οργανισμών τους σε σχέση με τους οργανισμούς των εκδοτών. Η ανεξαρτησία του πνεύματος και η δημιουργικότητα είναι προφανώς σε άμεση συνάρτηση με την έννοια της ανεξαρτησίας του απόλυτου και συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας των δημιουργών.

6. Κάποιο σχέδιο Πρότασης Οδηγίας που δημοσιεύθηκε πρόσφατα από την Επιτροπή ΕΕ για την Ψηφιακή Αγορά στην πνευματική ιδιοκτησία δεν συνιστά απόδειξη ούτε διαβεβαίωση ότι οι εκδότες διαθέτουν συγγενικό δικαίωμα όσον αφορά την εύλογη αμοιβή του άρθρου 5 της Οδηγίας 2001/29, δεδομένου ότι αφ' ενός είναι άγνωστο αν και τότε θα ψηφισθεί αυτό το σχέδιο, όπως και κατά πόσο θα ψηφισθεί με το ίδιο προτεινόμενο αρχικό κείμενο και, αφ' ετέρου, η αρχική διατύπωση αναφέρεται σε κάποιο δικαίωμα εκδοτών (δεν αναφέρεται ως συγγενικό) με προϋπόθεση και βάση τη δυνατότητα εκχώρησης αντίστοιχου δικαιώματος από τους δημιουργούς. Ήδη οι ενώσεις δημιουργών (Authors' Group) έχουν εκφράσει έγγραφα και δημόσια τον σκεπτικισμό τους ως προς την αποφυγή καταχρηστικών πρακτικών των εκδοτών σε βάρος των δημιουργών για εξαναγκασμό σε εκχώρηση του δικαιώματος. Αυτό το ζήτημα αποδεικνύει, επίσης, την αδήριτη ανάγκη διαφύλαξης της ανεξαρτησίας των οργανισμών των δημιουργών.

Με την κείμενη Ελληνική νομοθεσία (άρθρο 51, ν. 2121/93), προβλέπεται ότι «*οι εκδότες εντύπων έχουν το δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την αναπαραγωγή, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή όποιες άλλες μεθόδους, για σκοπούς εκμετάλλευσης, της στοιχειοθεσίας και της σελιδοποίησης των έργων που έχουν εκδώσει*». Η ελληνική έννομη τάξη είναι από τις λίγες ευρωπαϊκές που αναγνωρίζουν ειδικό συγγενικό δικαίωμα των εκδοτών στην σελιδοποίηση και την στοιχειοθεσία. Πλην όμως **το δικαίωμα αυτό καταλαμβάνει μόνο τις αναπαραγωγές που γίνονται προς το σκοπό εκμετάλλευσης (ήτοι εμπορικό σκοπό) και όχι την ιδιωτική αναπαραγωγή που οι εκδότες δεν δύνανται να απαγορεύσουν** (Κοτσίρης/Σταματούδη, Ερμ. Ν. 2121/1993/α.51/8). Με δεδομένο ότι δεν υφίσταται δικαίωμα επιτρέπουν ή απαγορεύουν την ιδιωτική αναπαραγωγή της σελιδοποίησης και στοιχειοθεσίας, δεν είναι δυνατό να προβλέπεται επίσης κατ' άρθρο 18§3 ν.2121/1993 ότι η αμοιβή (4%) που εισπράττεται από την εισαγωγή ή την παραγωγή φωτοτυπικών μηχανημάτων, χαρτιού κατάλληλου για φωτοτυπίες, αποθηκευτικών μέσων (δισκετών) κάτω των 100 εκ. ψηφίων και σαρωτών κατανέμεται μεταξύ εξ ημισείας μεταξύ των πνευματικών δημιουργών και των εκδοτών εντύπων. Η διάταξη αυτή δεν βρίσκει έρεισμα ούτε στην οδηγία 2001/29/ΕΕ, καθώς στα δικαιώματα αναπαραγωγής που περιέχονται στο άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας δεν περιέχεται σχετικό δικαίωμα των εκδοτών (ad hoc ΔΕΕ απόφαση 12-11-2015 C-573/13 Reprobel)

Επιπλέον, η ίδια απόφαση ΔΕΕ επί της υπόθεσης Reprobel έκρινε ότι και η διανομή 50-50% της εύλογης αμοιβής μεταξύ εκδοτών και δημιουργών δεν είναι σύννομη. Η Ελληνικής

νομοθεσία (στη παρ. 3 του άρθρου 18 ν. 2121/93) προβλέπει κατά τον ίδιο εσφαλμένο τρόπο όσον αφορά την εύλογη αμοιβή ότι *«Η αμοιβή που εισπράττεται από την εισαγωγή ή την παραγωγή φωτοτυπικών μηχανημάτων, χαρτιού κατάλληλου για φωτοτυπίες, αποθηκευτικών μέσων (δισκετών) κάτω των 100 εκατομμυρίων ψηφίων και σαρωτών (4%) κατανέμεται εξ ημισείας μεταξύ των πνευματικών δημιουργών και των εκδοτών εντύπων»*.

Συνεπώς, σύμφωνα με τα παραπάνω, η αντίστοιχη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 18 του ν. 2121/93 θα πρέπει να τροποποιηθεί, σε εκτέλεση αυτής της απόφασης του ΔΕΕ και να προσδιορισθεί ότι «Η αμοιβή από την εισαγωγή ή την παραγωγή φωτοτυπικών μηχανημάτων, χαρτιού κατάλληλου για φωτοτυπίες, αποθηκευτικών μέσων (δισκετών) κάτω των 100 εκατομμυρίων ψηφίων και σαρωτών (4%) εισπράττεται μόνο από τους πνευματικούς δημιουργούς».

Οι παραπάνω αιτούμενες νομοθετικές παρεμβάσεις στο ν. 2121/93 συνιστούν υποχρέωση της Ελλάδας να συμμορφωθεί προς συγκεκριμένη απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι οργανισμοί μας έχουν γνωστοποιήσει αυτή την υποχρέωση εξ αρχής στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, αλλά δεν είχε συμπεριληφθεί αντίστοιχη διάταξη στο αρχικό κείμενο του νομοσχεδίου.

Κύριε Πρωθυπουργέ,

Εν όψει της αναμενόμενης κατάθεσης στη Βουλή των Ελλήνων του βελτιωμένου Σχεδίου Νόμου, δεδομένου ότι τα παραπάνω εύλογα και δίκαια αιτήματά μας βασίζονται στη νομοθεσία της ΕΕ, στη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη Παγκόσμια Νομοθεσία περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων, τα μέλη μας κι εμείς αναμένουμε ότι η Κυβέρνησή Σας θα νομοθετήσει θετικά επ' αυτών.

Οι διατάξεις αυτού του νομοθετήματος αφορούν τον αγώνα επιβίωσης των εργατών του πνεύματος έναντι των πρακτικών απομύζησης των δικαιωμάτων μας, με βάση την εκμετάλλευση των έργων μας. Αυτές οι πρακτικές εφαρμόζονται από τους μεσάζοντες που είναι είτε εκδότες είτε πάροχοι διαδικτυακού περιεχομένου είτε ανεξάρτητες οντότητες διαχείρισης είτε ακόμη και «ενιαίοι» οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης ή «οργανισμοί ομπρέλλες» μαζί με κεφαλαιοκράτες «δικαιούχους» που έχουν συγκρουόμενα συμφέροντα έναντι των οικονομικά ασθενέστερων δημιουργών.

Με Εκτίμηση

Για τον ΟΣΔ ΦΟΙΒΟΣ Συν. Π.Ε.

Για τον ΟΣΔΕΕΤΕ Συν. Π.Ε.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΔΑΡΑΔΗΜΟΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ.